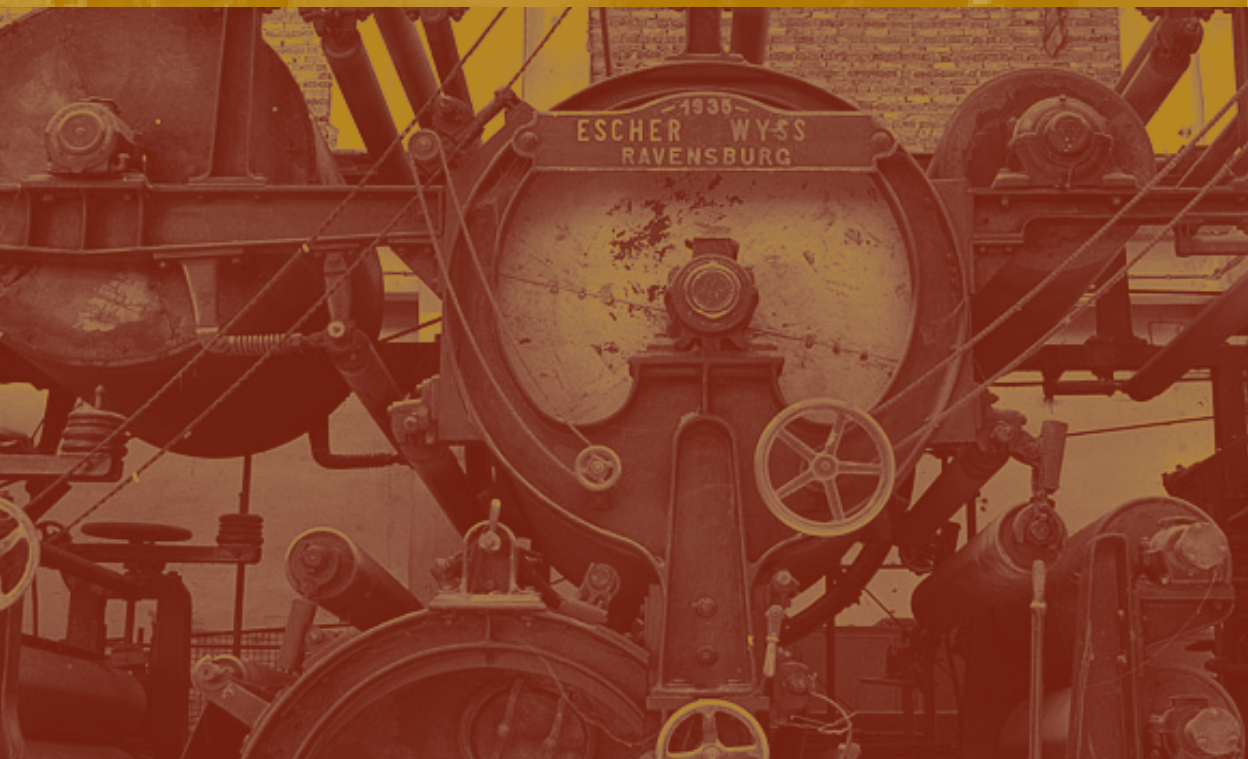

ΘΕΛΤΙΟ

του Ελληνικού Τμήματος
της Διεθνούς Επιτροπής
για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς

περίοδος Γ΄
αριθμός τεύχους 1

ΑΘΗΝΑ 2010

ΘΕΛΤΙΟ

του Ελληνικού Τμήματος
της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΛΕΥΚΟΛΙΘΟΙ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΟΚΚΙΝΟΣ
INTERFREIGHT SERVICES
INTERNATIONAL FORWARDING & LOGISTICS
TECHNICAL SUPPORT

S&B Βιομηχανικό Ορυκτό Α.Ε.
S&B Industrial Minerals S.A.

ΔΕΛΤΙΟ

του Ελληνικού Τμήματος
της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς

Διεύθυνση σύνταξης - επιμέλεια ύλης & κειμένων: Ελένη Μπενέκη

Συντακτική Επιτροπή: Μαρία Μπαλοδήμου, Ελένη Μπενέκη, Σάββας Σταυρόπουλος

Διοικητικό Συμβούλιο, 2009-2011

Κώστας Αδαμάκης, πρόεδρος
Αθανάσιος Χατζηγώγας, αντιπρόεδρος
Ελένη Μπενέκη, Γενική Γραμματέας
Μαρία Μπαλοδήμου, Ταμίας
Αίγλη Δημόγλου, μέλος
Ευδοκία Ολυμπίου, μέλος
Σάββας Σταυρόπουλος, μέλος
Όλγα Βογιατζόγλου, αναπληρωματικό μέλος

© Copyright: ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ (TICCIEH),
Γραμματεία Ελληνικού Τμήματος
Επιστημονική Γραμματεία Δ.Π.Μ.Σ. «Προστασία Μνημείων», Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο,
Πατισίων 42, 106 82 Αθήνα, τηλ. 210 7723931, e-mail: ticcieh@gmail.com

Υπεύθυνος κατά το νόμο: Κώστας Αδαμάκης, πρόεδρος Δ.Σ. του Ελληνικού Τμήματος TICCIEH,
Κουτουρέλια 102^α και Δημάρχου Γεωργιάδου, 38333 Βόλος

Η περιοδική έκδοση ΔΕΛΤΙΟ του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς παρουσιάζει τη δραστηριότητα του Τμήματος και τη σχετική με τη βιομηχανική κληρονομιά επιστημονική δραστηριότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Για λόγους γλωσσικής ομοιογένειας και ενότητας, η σύνταξη διατηρεί το δικαίωμα βελτιωτικών παρεμβάσεων στα κείμενα που λαμβάνει προς δημοσίευση. Η αναδημοσίευση επιτρέπεται με την υποχρέωση της μνείας της προέλευσης του αναδημοσιευόμενου κειμένου και αποστολής ενός αντιτύπου στη Γραμματεία του Τμήματος. Το ΔΕΛΤΙΟ αποστέλλεται δωρεάν στα ενδιαφερόμενα νομικά και φυσικά πρόσωπα.

Βασικές προδιαγραφές των συμβολών στο ΔΕΛΤΙΟ αποτελούν τα κάτωθι: μέγιστος προβλεπόμενος όγκος άρθρου 1.500 λέξεις (πλέον υποσημειώσεις και βιβλιογραφία όπου απαιτείται), 2-6 φωτογραφίες (ανάλογα με τον όγκο της συνεργασίας) με τον ακριβή υπομνηματισμό τους σε αρχείο tif 300dpi, σύντομη περίληψη της συμβολής στην αγγλική γλώσσα, ιδιότητα/τίτλος συμβάλλοντος (ελληνικά-αγγλικά).

Για πληροφορίες και την αποστολή συμβολών σε οποιαδήποτε από τις μόνιμες στήλες του Δελτίου, παρακαλείσθε να απευθύνεστε στην Ελένη Μπενέκη (benekie@piraeusbank.gr).

Στο εξώφυλλο-οπισθόφυλλο: Χαρτοποιική Μηχανή II της 'ΕΓΛ', κατασκευής 1935. (πηγή: www.dpgr.gr).

ISBN 978-960-86702-2-8

Αθήνα, 2010

περίοδος Γ', αριθμός τεύχους 1

Εκ μέρους του Δ.Σ.	6		
Εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής	7		
Θεματικό αφιέρωμα: σπρωτροφία – μεταξουργία			
Παρή Καθαμαρά, <i>Βυζαντινή μεταξουργία: ένας ιδιαίτερα αναπτυγμένος και αυστηρά ελεγχόμενος κλάδος παραγωγής</i>	9		
Σοφία Τσουρινάκη, <i>Μία ενδυτή του 7^{ου} αι. μ.Χ. ως τεχνολογικό φαινόμενο</i>	16		
Μαρία Γερολυμάτου, <i>Παραγωγή και εμπορευματοποίηση των μεταξωτών στο Βυζάντιο κατά τη μέση περίοδο (9^{ος}-10^{ος} αι.). Μια περίπτωση κατανομής εργασιών</i>	21		
Μαρία-Χριστίνα Χατζιωάννου, <i>Αγροτικός πλούτος και οικοτεχνική-βιοτεχνική μεταξουργία στο Πήλιο: Το συγκρότημα Κοκοσλή στα Λεχώνια (1865-1920)</i>	27		
Όλγα Βογιατζόγλου, <i>Η μεταξουργία στα βόρεια της Αθήνας και η συμβολή των προσφύγων στην ανάπτυξη της</i>	34		
Παναγιώτα Γκαγκούλια - Ανδρομάχη Οικονόμου, <i>Το Σουφλί και το μετάξι: 20 χρόνια μετά</i>	39		
Νατάσα Φιλιππουπολίτη, <i>Κουκουλόσπιτα, αργαλειοί και ιστορίες: δυο μουσεία για την κληρονομιά του μεταξίου στο Σουφλί</i>	43		
Μελετώντας τη βιομηχανική κληρονομιά			
Έννοιες και αρχές			
Παναγιώτα Ανδριανοπούλου – Γιάννης Δρίνης, <i>Η βιομηχανική κληρονομιά ως άυλη πολιτιστική κληρονομιά: συνάψεις της Σύμβασης της UNESCO του 2003 για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς</i>	51		
Αρχεία και γραπτές μαρτυρίες			
Σπυριδούλα Αράθυμου, <i>Συνοπτική παρουσίαση των ελληνικών ιστορικών βιομηχανικών αρχείων</i>	56		
Ελισάβετ Λαγού, <i>Ένας αιώνας βιομηχανικής ιστορίας</i>	62		
Προφορικές μαρτυρίες			
Λήδα Παπαστεφανάκη, <i>Βιομηχανική αρχαιολογία και προφορική ιστορία: μια αναγκαία συνάντηση</i>	64		
Έρευνα			
Απόστολος Δελής, <i>Ερμούπολη (Σύρος): το ναυπηγικό κέντρο της ιστοφόρου ναυτιλίας (1830-1880)</i>	67		
Σπουδές			
Μιχαήλ Ε. Νομικός, <i>Η προστασία και ανάδειξη της βιομηχανικής κληρονομιάς μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών</i>	70		
Μαρία Μπαλοδήμου, <i>Η συμβολή του Δ.Π.Μ.Σ. «Προστασία Μνημείων» της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Ε.Μ.Π. στην προστασία και ανάδειξη της ελληνικής βιομηχανικής κληρονομιάς</i>	75		
Νέες τεχνολογίες			
Χριστόδουλος Ρίγγας, <i>Ψηφιακή σάρωση υψηλής ανάλυσης χώρων και αντικειμένων: εφαρμογές στη βιομηχανική αρχαιολογία και τη διατήρηση της βιομηχανικής κληρονομιάς</i>	80		
Παναγιώτης Τσουγκριάνης, <i>Διαδίκτυο: ένα μέλλον για το παρελθόν</i>	84		
Διαχείριση της βιομηχανικής κληρονομιάς			
Γιώργος Δερμάτης, Μαριλένα Μαρμάνη, Νίκος Μπελαβίβας, Δώρα Χατζή-Ροδοπούλου, <i>Ένα εικοσαετές χρέος στην ιστορία. Μουσείο Μεταλλείας-Μεταλλουργίας στο Λαύριο</i>	89		
Σοφία Τσουρινάκη, <i>Το Ιστορικό Υφαντουργείο Σ.Ε.Ν.</i>	92		
<i>Το θεματικό πάρκο Vagonetto εμπλουτίζεται με νέα πτέρυγα ψηφιακής τεχνολογίας</i>	96		
Επανάχρηση βιομηχανικών κτιρίων: προβλήματα, καλές πρακτικές και προτάσεις			
Νίκος Σηφουνάκης, <i>Από την εγκατάλειψη στη σωστική επανάχρηση και στην ανάκτηση της ταυτότητας των βιομηχανικών μονάδων</i>	99		
Σαπφώ Αγγελιδούδη - Ζαρκάδα, <i>Επανάχρηση καπναποθηκών: απολογισμός και προοπτικές δράσεων κράτους, Δήμου και ιδιωτών στην Καβάλα</i>	102		
Κώστας Αδαμάκης - Αίγιλη Δημόγλου, <i>«Ματσάγγος», η ξεχωριστή διαδρομή της φημισμένης καπναποθήκης στον Βόλο: από το παρελθόν, στο παρόν και το μέλλον</i>	106		
Αναστασία Ι. Μαργιέ - Άννα Σ. Μασκάνη, <i>Το νηματουργείο «Βέρμιον» στη Βέροια</i>	110		
Αναστασία Ι. Μαργιέ, <i>Αποτύπωση, αποκατάσταση και επανάχρηση του Συγκροτήματος των Δημοτικών Σφαγείων στη Ρόδο</i>	115		
Ιστορικός μηχανολογικός εξοπλισμός: τυπολογία, ιστορική εξέλιξη, συντήρηση και ανάδειξη			
Αντώνης Πηλυτάς, <i>Επί της αρχής ... σχετικά με τη συντήρηση ιστορικού μηχανολογικού εξοπλισμού</i>	121		
Σάκης Χατζηγώγας, <i>Σκουριασμένες μηχανές και παλιοσίδερα: ανάδειξη ιστορικού εξοπλισμού σε βιομηχανικά κτίρια και μνημεία του τεχνικού πολιτισμού</i>	124		
Αθηνά Ζηζοπούλου, <i>Οι χαρτοποιητικές μηχανές της 'ΕΓΛ'-Χαρτοποιία Ε.Γ. Λαδόπουλου στην Πάτρα</i>	128		
Εν κινδύνω. Παρεμβάσεις για τη διάσωση της βιομηχανικής κληρονομιάς			
Θεόδωρος Πριγγόπουλος, <i>Ένα μνημείο της μεταλλευτικής κληρονομιάς της Βόρειας Ελλάδας σε αναζήτηση της αναγνώρισης της διεθνούς του σημασίας – Το Μεταλλευτικό Συγκρότημα της Κίρκης</i>	133		
Περιβαλλοντική και μουσειακή εκπαίδευση στη βιομηχανική κληρονομιά			
Λιάνα Στυλιανού, <i>Εθνικό Δίκτυο Σχολείων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. «Βιομηχανική Κληρονομιά. Αξίες από το παρελθόν, παρακαταθήκη για το μέλλον...»: όταν η εκπαίδευση συνομιλεί με τη βιομηχανική μνήμη</i>	139		
Πρόσωπα			
Ασπασία Λούβη, <i>Στέλιος Παπαδόπουλος (1932–2006)</i>	142		
Βιβλιοπαρουσιάσεις - Βιβλιοκριτικές			
«Καταγραφή της βιομηχανικής κληρονομιάς». Σειρά εκδόσεων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς	145		
<i>Ορυχεία στο Αιγαίο-Βιομηχανική Αρχαιολογία στην Ελλάδα</i>	146		
<i>Εργασία, τεχνολογία και φύλο στην ελληνική βιομηχανία. Η κλωστοϋφαντουργία του Πειραιά, 1870-1940</i>	147		
Το 4ο τεύχος του ηλεκτρονικού περιοδικού ΜΟΝΙΜΕΝΤΑ είναι αφιερωμένο στα «Βιομηχανικά Κατάλοιπα»	148		
Δικτύωση			
Στέφανος Νομικός, <i>The International Molinological Society</i>	150		
Ελένη Μπουμπάρη, <i>Επιτροπή διαχείρισης του περιφερειακού συστήματος Καταλανικών Μουσείων των Επιστημών και της Τεχνολογίας (mNACTEC System). Ένα δίκτυο 20 βιομηχανικών μουσείων στην περιφέρεια της Καταλονίας</i>	152		
Ειδήσεις από τον χώρο της βιομηχανικής κληρονομιάς	155		